

РЕЦЕНЗИЯ

По процедура за заемане на

академична длъжност **ДОЦЕНТ**,

по научно направление **3.2. Психология, Медицинска психология**

В настоящия конкурс единствен кандидат е д-р Татяна Радева. Предоставени са документи и научни трудове, съответстващи на изискването на Закона за развитие на академичния състав в Република България.

Д-р Татяна Радева е магистър по Медицина, магистър по Приложна психология, Доктор по Медицинска психология. Има придобита специалност по Психиатрия, когнитивно-поведенчески консултант и хипнотерапевт. От 2019 г. е гл. ас. към катедра по Психиатрия и медицинска психология в МУ Варна.

Според приложения списък в настоящия конкурс д-р Радева участва с 2 монографии, 1 учебник, 17 научни статии. Самостоятелни научни трудове 10, в съавторство-3.

Хабилитационният труд на д-р Радева е на тема „Диагностика на психични и поведенчески разстройства в реалната практика. Психиатрията през погледа на терапевта“ (2022) е широко обхванато проучване на трудна и недостатъчно осветена в нашата специализирана литература. Темата е особено важна и актуална за клиничната практика. Съдържанието отразява богатия клиничен и терапевтичен опит на автора. Представени и анализирани са основни психични и поведенчески нарушения при органика, стрес, личностови разстройства, разстройства на психичното развитие и др. Висока стойност имат описанията на случаи от психиатрична и психотерапевтична практика на д-р Радева. Представените терапевтични сесии показват както задълбочените теоретични познания за отделните нозологии, а така също и умението на д-р Радева да създава терапевтичен алианс даже и при тежки и трудно дефинируеми пациенти. В хабилитационния труд ясно се вижда умението на автора да вплита познания и техники от различни парадигми и направления, без това да е еkleктично и разкъсано. Нейните широки компетентности ѝ позволяват да използва добре обмислен интегративен подход, в името на пациента и неговите близки. Изключително впечатление прави тезата, че психично болния страда, но по един нестандартен,

различен начин, не винаги разбираем, но достъпен за емпатийния и емоционално зрял лечител. Терапевтичният алианс е важна тема в хабилитационния труд на автора. Д-р Радева не се ограничава само в диадата лекар-пациент, а умело вплита и собствените си преживявания и въпроси. Тези преживявания са отправени към третия, което превръща диадата в триада и ограничава компрометирането на диагностичния процес, на преноса и контрапреноса. Хабилитационният труд е написан разбираемо и четивно, с акцент върху грижата за пациента, което дава реална представа за работата на психиатъра и психотерапевта и по този начин ограничава толкова ригидната стигма към психичните болести.

В монографията „Копинг стратегии при пациенти с депресивно разстройство“ (2022) е поставен акцент върху преживяването за стрес/дистрес, изследвана е взаимовръзката между копинг стратегиите в динамиката на лечебния процес при депресивни разстройства. Според автора лечебният процес при депресии е повлиян както от дисфункционалните убеждения, модели и схеми, така и от динамиката на интернализираните копинг стратегии за справяне с трудни житейски ситуации. Представени са актуални аспекти на теориите за копинг стратегиите, свързани с моделите за контрол и трансформиране на обстоятелствата или приспособяване към тях- т.е. стратегии, насочени към проблема или към емоционалното преживяване. При всичките си конкретни анализи д-р Т. Радева непрекъснато прави съпоставка с данни от изследвания на други автори, с интерпретации от клинична и психотерапевтична позиция на психоаналитичните и когнитивни школи.

Направените анализ и изводи са приложими в практиката, което значително увеличава стойността на представената монография. Със значителна приложна стойност са препоръките за по-рано включване на психотерапевтични подходи за устойчиво изграждане на активните копинг стратегии, като профилактика на рецидив и по-добра социална адаптация. Д-р Радева прави великолепна интерпретация, че „стратегии фокусирани само върху изразяване на емоциите в съчетание с поведенческа дезангажираност, влошават депресивните тенденции.“ От тук тя предлага в психотерапевтичните интервенции центриране към проблем-фокусираните стратегии за възстановяване на старите или изграждане на нови такива.

Отличните умения на клиницист, придобитите диагностични и психотерапевтични умения позволяват на автора да прави коректни анализи и интерпретации, които имат съществен принос както за клиничната практика, така и за психотерапевтичната работа с депресивни пациенти. Д-р Т. Радева убедително показва, че съчетаването на медикаментозна с психотерапевтична работа още в самото начало на лечебния процес дава най-благоприятен шанс за терапията, за пълноценна и дълготрайна ремисия. Това допринася за практико-приложния принос на монографията на д-р Татяна Радева, което заслужава професионално признание и респект от широк кръг заинтересовани читатели- психиатри, психолози и други специалисти, работещи в полето на психичното здраве.

Задълбоченият и траен интерес на д-р Радева към депресивните състояния е отразен и в статията /в съавторство/ „Съвременни алгоритми в лечението на депресивните разстройства“(2019). В статията се дискутират често срещани в клиничната практика казуси и въпроси, свързани най-вече с избора на антидепресанти. Представен е сравнително рядко използван в практиката метод-репетитивна транскраниална магнитна стимулация. Терапевтичният и лечебен процес е разделен на етапи, като за всеки се препоръчва комбинация от биологични и небиологични интервенции, с цел повлияване на симптомите.

В статията „50 години употреба на термина алекситимия: по-близо ли сме до сърцевината на проблема?“ е направен систематичен исторически преглед на възникването и развитието на разбирането за алекситимия. Анализирани са проявите на алекситимия при различни психични заболявания и трудностите, възникващи в терапевтичния процес. Значима теза е утвърждаването на алекситимията като еkleктичен конструкт, както и идеите за изследването му. Темата за алекситимията и определяне на понятието и идентифициране на състоянието е предмет на анализ и в статията „Алекситимия-кратък обзор върху възгледите за понятието“.

В статията „Разпознаваме ли синдрома на неспокойните гениталии и знаем ли как да го лекуваме?“/на английски език/, авторката представя интересна теза-синдрома на неспокойните крака и на неспокойните гениталии имат обща етиология, свързана с допаминергичната медиация. Това предполага нов поглед както към медикаментозната терапия, така и към психотерапевтичните интервенции.

В статията „Има ли алгоритъм за съобщаване на скръбна вест?“ д-р Радева обръща внимание на емоционалните преживявания на съобщаващия. Текстът предизвиква размисъл върху актуални ситуации в клиничната практика. Авторката се опира както на теоретичните си познания, така и на клиничната си и психотерапевтична практика.

В статията „Стигмата психична болест“ се засяга много обсъждания проблем за стигмата. Стигмата въвлича пациентите в порочен кръг на маргинализация, отчуждение и социална изолация. Редуцирането на стигмата, според авторката, е възможно през промяна на модела на обгрижване на психично болните-от деинституционализация към грижа в общността.

В статията „Насоки при лечение нарушенията на съня“ са представени етиологични теории за нарушения на съня, както и интегрирани подходи за тяхното преодоляване.

Разстройствата на съня са предмет на обсъждане и в статията „Някои непознати разстройства на съня: Синдром на неспокойните крака“. Анализирани са патофизиологични и патогенетични механизми при възникването на този синдром. Късното идентифициране на синдрома води до риск от развитието на други медицински състояния, поради ненавременната му терапия и лечение.

Справката за учебна натовареност показва хорариум, съответен на обявения конкурс и на Правилника на МУ Варна.

Представените научни трудове ни дават основание да считаме, че д-р Татяна Радева е напълно изграден опитен изследовател, клиницист и учител, който има задълбочен и критичен поглед към различни актуални проблеми на психиатрията и Медицинската психология.

Личностните и професионални качества на д-р Радева, нейните широки компетентности в областта на Медицинската психология и психиатрия, високото качество на научните публикации, както и уменията и на преподавател и учител, ми дават пълно основание да препоръчам на Уважаемото Научно жури да одобри нейната кандидатура за заемане на академичната длъжност ДОЦЕНТ по научно направление 3.2. Психология, Медицинска психология.

25.10.2023г.

Рецензент:.....

(проф. Валя Матанова, д.п.н.)